

IOBE: Η συνολική αξία εγχώριων συναλλαγών με ελληνικές κάρτες ξεπέρασε την αξία αναλήψεων μετρητών για πρώτη φορά το 2022

Την επίδραση της πανδημίας στην ενίσχυση της χρήσης καρτών πληρωμών αποτυπώνει νέα μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE). Στη μελέτη με τίτλο «Ηλεκτρονικές πληρωμές στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της πανδημίας», που παρουσιάστηκε σήμερα, αναδεικνύεται πώς άλλαξε η πανδημία τις συνήθειες του τρόπου πληρωμών στην Ελλάδα, καθώς και ο βαθμός στον οποίο η αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών την περίοδο 2020-2022 είχε προσωρινά ή μόνιμα χαρακτηριστικά.

Όπως προκύπτει από τη μελέτη του IOBE, η χρήση καρτών έχει διευρυνθεί συστηματικά μετά το 2015, σε συνέχεια της επιβολής κεφαλαιακών περιορισμών, μέτρων προώθησης των ηλεκτρονικών πληρωμών αλλά και της κρίσης πανδημίας. Η σωρευτική αύξηση στη χρήση την περίοδο 2015-2022 ξεπερνάει τις 12 φορές ως προς τον αριθμό συναλλαγών και τις 5 φορές ως προς την αξία συναλλαγών.

Η συνολική αξία εγχώριων συναλλαγών με ελληνικές κάρτες ξεπέρασε την αξία αναλήψεων μετρητών για πρώτη φορά το 2022, ενώ η χρήση καρτών επεκτείνεται σε μικρότερης αξίας συναλλαγές. Η συχνότερη αυτή χρήση συνάδει και με συστηματική πτώση στη μέση αξία συναλλαγών, από άνω των 100 ευρώ το 2009 σε κάτω των 30 ευρώ το 2022.

Σε περιόδους εντονότερων περιοριστικών μέτρων κατά της πανδημίας, οι συναλλαγές δια ζώσης περιορίστηκαν, ωστόσο οι διαδικτυακές συναλλαγές ενισχύθηκαν. Πέρα από τις προσωρινές επιδράσεις, μετά τη χαλάρωση των περιορισμών, η συνολική χρήση καρτών πληρωμών παρέμεινε υψηλότερη από πριν, ειδικά σε όρους αριθμού συναλλαγών (κατά τουλάχιστον 50%) και στο κανάλι των αγορών εξ αποστάσεως (κατά τουλάχιστον 70%). Η εξάπλωση των συναλλαγών με φυσική παρουσία ήταν μεγαλύτερη στις χρεωστικές κάρτες, όπου άγγιξε σωρευτικά το 50%, ενώ στις πληρωμές μέσω διαδικτύου οι πιστωτικές κάρτες εξαπλώθηκαν περισσότερο, καθώς υπερδιπλασιάστηκαν. Η μέση αξία συναλλαγών μειώθηκε μετά την πανδημία για όλους τους τύπους καρτών, καθώς και όλα τα κανάλια πληρωμών, ειδικά για τις πληρωμές με φυσική παρουσία.

Μέσα από ποσοτική ανάλυση, εκτιμάται ότι η εξάπλωση χρήσης καρτών επιταχύνθηκε μετά την περίοδο πανδημίας, λαμβάνοντας υπόψιν τόσο τις μακροοικονομικές εξελίξεις όσο και προσωρινές επιδράσεις από την ένταση των περιορισμών στις μετακινήσεις την περίοδο 2020-2022. Ενδεικτικά, ο αριθμός συναλλαγών με χρεωστικές κάρτες εξαπλωνόταν κατά 26,4% ταχύτερα από τη δραστηριότητα στο λιανικό εμπόριο το 2022, έναντι 18%

το 2019. Η σχετική ώθηση μετά την πανδημία εκτιμάται ακόμα μεγαλύτερη για διαδικτυακές αγορές, ειδικά μέσω πιστωτικών καρτών, όπου ο αριθμός συναλλαγών εξαπλωνόταν κατά 59,3% ταχύτερα από τη δραστηριότητα στο λιανικό εμπόριο το 2022, έναντι 44,8% το 2019.

Σε κλαδικό επίπεδο, ξεχωριστό ενδιαφέρον παρουσιάζει η αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών στις υπηρεσίες έτοιμου φαγητού και εστίασης. Οι περιορισμοί λόγω COVID-19 και οι νέες συνήθειες οδήγησαν σε συστηματική αύξηση των συναλλαγών χωρίς φυσική παρουσία για τις συγκεκριμένες υπηρεσίες την περίοδο 2019-2022. Ευρύτερα στον κλάδο της εστίασης, παρά το ισχυρό πλήγμα των περιορισμών λόγω COVID-19, η υποβόσκουσα τάση στην επιτόπια χρήση καρτών πληρωμών ενισχύθηκε μετά την κρίση πανδημίας. Η μελέτη παρουσιάζει επίσης στοιχεία για την εξέλιξη των διαδικτυακών πληρωμών σε επιλεγμένες κατηγορίες όπως τα είδη ένδυσης, τα φαρμακεία, οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας και οι υπηρεσίες ταξί.

Παρά τη σύγκλιση με τον μέσο Ευρωπαϊκό όρο, το επίπεδο χρήσης καρτών σε σχέση με την ιδιωτική κατανάλωση στην Ελλάδα παραμένει το 18ο χαμηλότερο μεταξύ των 27 μελών της ΕΕ, καθώς η χρήση καρτών παραμένει αναλογικά χαμηλή σε συγκεκριμένους κλάδους, όπως οι υπηρεσίες. Γιατί είναι κομβικό να ενισχυθούν περαιτέρω οι ηλεκτρονικές πληρωμές; Η υψηλότερη χρήση ηλεκτρονικών πληρωμών σχετίζεται με χαμηλότερο «κενό ΦΠΑ» ανά την Ευρώπη. Παρά την πρόσφατη βελτίωση, στην Ελλάδα καταγράφεται ένα από τα υψηλότερα «κενά ΦΠΑ» στην ΕΕ. Η εξάπλωση των ηλεκτρονικών πληρωμών έχει σημαντικά θετική επίδραση στα φορολογικά έσοδα.

Καθώς υπάρχει ακόμα σημαντικό περιθώριο για ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης μέσα από αύξηση της χρήσης καρτών, η μελέτη προτείνει τη λήψη περαιτέρω μέτρων πολιτικής που ενθαρρύνουν την εξάπλωση των ηλεκτρονικών πληρωμών. Ενδεικτικά, συμπληρωματικά μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση είναι η άμεση επιστροφή στον καταναλωτή ενός ποσοστού επί της αξίας στοχευμένων ηλεκτρονικών αγορών, η επέκταση του μηχανισμού κινήτρων και αντι-κινήτρων για ηλεκτρονικές πληρωμές (B2C και B2B) στην πλευρά των επαγγελματιών, καθώς και παρεμβάσεις στο ρυθμιστικό πλαίσιο, όπως η επέκταση της εφαρμογής υποχρεωτικής αποδοχής ηλεκτρονικών πληρωμών σε όλους τους επαγγελματίες.